

De i 1990 ikrafttrådte bestemmelser ændredes med virkning fra 1. juni 2001, således at de pårørendes adgang til at modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om organdonation fjernes. Adgangen til at modsætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse fremgik ikke af lovens bestemmelser, men var en følge af, at det af bemærkningerne til loven fra 1990 fremgik, at »det forudsættes i øvrigt, at lægerne i overensstemmelse med hidtidig praksis og lægeetiske principper vil undlade at foretage transplantation i tilfælde, hvor afdøde har udtalt sig for et sådant indgreb, men de pårørende modsætter sig transplantation«. Dette betød i praksis, at de pårørende havde mulighed for at modsætte sig donation, også i tilfælde, hvor den afdøde skriftligt har meddelt sin positive holdning til organdonation. Det fremgår således ikke af lovens tekst, at donation undlades, såfremt de pårørende modsætter sig donation på trods af afdødes beslutning herom, men i praksis og på grundlag af lovbemærkningerne undlades donation altid, hvis de pårørende modsætter sig det. Ved en skriftlig tilkendegivelse imod organdonation, har de pårørende ikke mulighed for at omgøre afdødes beslutning.

Lovændringen i 2001 indebærer, at der ikke længe er tvivl om, at afdødes skriftligt tilkendegivne indstilling, hvor en sådan foreligger, er afgørende for, om der må foretages organudtagning.

Regeringen ønsker, at alle skal have mulighed for skriftligt at tilkendegive deres holdning til organdonation - også de personer, for hvem det er afgørende, at de pårørende fortsat kan modsætte sig afdødes skriftlige beslutning. Der er derfor indføjet en bestemmelse, som giver de pårørende mulighed for at modsætte sig indgrebet, hvis afdøde har bestemt, at beslutningen om organdonation er givet under forudsætning af de pårørendes accept. Der er således mulighed for at tilkendegive, at de pårørendes accept skal foreligge.

Det indgik i bemærkningerne til loven fra 1990, at der skal etableres en ordning, hvorefter borgerne på en enkel og ubureaukratisk måde kan tilkendegive deres holdning til organdonation. Der blev herefter etableret mulighed for at tilkendegive sin holdning på tre måder: ved at fortælle de pårørende om sin holdning, ved at udfylde et donorkort, som man bærer på sig og ved at tilmelde sig et centralt donoregister. Ved lovændringen i 2001 blev det yderligere gjort nemmere for befolkningen at tage stilling til organdonation, idet der afsattes et årligt beløb til permanentgørelse af det igangværende forsøg med udsendelse af donorkort sammen med sygesikringsbeviset. Donorkortet sendes ud til personer i alderen 18-70 år, som modtager nyt sygesikringsbevis.

Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen fra 2001, at ca. 230.000 personer dengang havde tilmeldt sig donoregisteret, og et ukendt antal havde udfyldt donorkortet og bærer det på sig. De, som på det tidspunkt skriftligt har udtalt sig for organdonation, har gjort dette under den nuværende lovgivning, hvor de pårørende har mulighed for at modsætte sig indgrebet. Det forudsættes, at tilmeldinger på gamle kort uden mulighed for at afkrydse felt vedrørende pårørendes eventuelle »vetoret«, registreres og tolkes, som om vedkommende har ønsket, at de pårørende fortsat skal have mulighed for at modsætte sig indgrebet.

Der er ikke i lovforslaget fastsat sanktioner mod hverken pårørende eller personale i tilfælde af, at donation undlades på trods af reglerne i § 54, stk. 2. Der vil således ikke blive anvendt magt imod pårørende, som alligevel modsætter sig afdødes skriftlige bestemmelse, ligesom det forudsættes, at det ikke får konsekvenser for personalet, såfremt man på grund af de pårørendes modstand undlader donation.

Til § 55

Bestemmelsen viderefører § 15 i lov om ligsyn, obduktion og transplantation mv., hvorefter transplantation ikke må foretages af de læger, som har behandlet afdøde under dennes sidste sygdom eller har konstateret personens død. Det fremgår ligeledes af bestemmelsen, at udtagelse af væv kun må foretages af læger, der er ansat på sygehus eller lignende institution, og som Sundhedsstyrelsen har godkendt hertil. Det er således den enkelte læge, som Sundhedsstyrelsen giver godkendelsen til og ikke institutionen som sådan.

Til § 56

Bestemmelsen viderefører § 16 i lov om ligsyn, obduktion og transplantation mv. Reglen gælder for indgreb i videnskabeligt eller undervisningsmæssigt øjemed, der ikke foretages i forbindelse med obduktion. Bestemmelsen indebærer, at disse indgreb kun må foretages, såfremt afdøde efter sit fyldte 18. år skriftligt har truffet beslutning herom.

Efter stk. 2 må sådanne indgreb uanset tilladelse fra afdøde ikke foretages, før uopretteligt ophør af åndedræt og hjertevirksomhed er indtrådt. Hermed forbydes fx videnskabelige forsøg på hjernedøde personer, hvis åndedrætsfunktioner holdes i gang ved hjælp af en respirator.

Til § 57

Bestemmelsen viderefører § 17 i lov om ligsyn, obduktion og transplantation mv., som ændret ved L 2004 133, jf. bilag.